

آئین‌نامه‌ی آموزشی دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته

(مصوبه‌ی ۳۳۹ مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۴ ویژه‌ی دانشجویان ورودی ۱۳۹۰ و ماقبل)

تعاریف

در این آئین‌نامه تعاریف زیر پذیرفته شده است:

- ۱- **دانشگاه:** به همه‌ی دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی اعم از آموزشی و پژوهشی، روزانه و شبانه‌ی دولتی و غیر دولتی «دانشگاه» گفته می‌شود.
- ۲- **دانشکده:** دانشکده واحدی از یک دانشگاه است که در رده‌ی خاصی از علوم فعالیت دارد. مانند دانشکده‌ی علوم، دانشکده‌ی مهندسی و نظایر آن.
- ۳- **گروه آموزشی:** گروه آموزشی واحدی از یک دانشکده یا یک دانشگاه است. مانند گروه مهندسی صنایع.
- ۴- **گروه برنامه‌ریزی:** منظور از گروه برنامه‌ریزی یکی از گروه‌های نه‌گانه شورای عالی برنامه‌ریزی است که در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری استقرار دارند.
- ۵- **گروه آزمایشی:** منظور از گروه آزمایشی، یکی از گروه‌های آزمایشی سازمان سنجش آموزش کشور در امتحانات سراسری دانشگاه‌ها است، که داوطلبان را بر حسب رشته‌های انتخابی به گروه‌های خاص تقسیم می‌کند. مانند گروه آزمایشی علوم ریاضی و فنی.
- ۶- **دوره:** منظور از دوره در نظام آموزش عالی، مدت زمانی است که دانشجو وارد دانشگاه شده و در یک رشته خاص تحصیل می‌کند و در آن رشته فارغ‌التحصیل می‌شود. مانند دوره‌ی کاردانی، دوره‌ی کارشناسی و...
- ۷- **اداره آموزش:** منظور از اداره‌ی آموزش، یک واحد اداری در یک دانشکده یا دانشگاه است که همه‌ی امور آموزش مربوط به دانشجویان از قبیل نام‌نویسی، انتخاب واحد، انجام امتحانات، جمع‌آوری نمرات و اعلام نتایج را برعهده دارد.
- ۸- **استاد:** هر عضو هیأت علمی که مسئولیت تدریس دروس نظری یا عملی را در دانشگاه بر عهده دارد استاد نامیده می‌شود.
- ۹- **رشته:** رشته یکی از شعب فرعی گروه‌های علمی «علوم پزشکی، علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی، کشاورزی، هنر، تربیت معلم و علمی- کاربردی» است که از لحاظ موضوع کاملاً مشخص و از دیگر موضوعات متمایز بوده و حداقل به یک کارایی مشخص می‌انجامد. دروس مشترک در دو رشته متفاوت، نباید از ۳۰ درصد واحدها در هر دو رشته تجاوز کند.
- ۱۰- **گرایش:** هر یک از شعب یک رشته که ناظر بر یک تخصص باشد، گرایش نامیده می‌شود. اختلاف دروس در دو گرایش از یک رشته نباید از ۷ درصد کل واحدهای رشته کم‌تر و از ۳۰ درصد کل واحدها بیش‌تر باشد.

بخش اول: شرایط ورود و نام‌نویسی

شرایط ورود

ماده (۱) شرایط ورود در دوره‌های کاردانی، کارشناسی «پیوسته و ناپیوسته»، کارشناسی ارشد پیوسته و دوره‌های روزانه و شبانه به شرح زیر است:

- ۱-۱. مجاز بودن به تحصیل از نظر قوانین و مقررات جاری کشور و داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی، برابر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ۲-۱. داشتن گواهی‌نامه پایان دوره‌ی متوسطه از داخل یا خارج کشور، مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش «با توجه به نظام جدید آموزش متوسطه» یا برابر آن برای آموزش‌های حوزوی «مطابق مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی» و یا

داشتن گواهی نامه دوره‌ی کاردانی برای ورود به دوره‌ی کارشناسی ناپیوسته که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد.

۳-۱. پذیرفته شدن در آزمون ورودی.

۴-۱. سپردن تعهد خدمت بر اساس ضوابط و قانون آموزش رایگان یا پرداخت شهریه مطابق تعرفه و مقرراتی که از طریق مراجع ذی‌ربط صادر می‌شود.

نام‌نویسی

ماده ۲) پذیرفته شدگان آزمون ورودی، موظفند در مهلت‌هایی که توسط دانشگاه اعلام می‌شود، برای نام‌نویسی و انتخاب واحد مراجعه نمایند. عدم مراجعه برای نام‌نویسی در نخستین نیمسال تحصیلی پس از اعلام نتایج آزمون، انصراف از تحصیل تلقی خواهد شد.

ماده ۳) دانشجو موظف است در هر نیمسال، در زمانی که دانشگاه اعلام می‌کند، برای ادامه تحصیل و انتخاب واحد به اداره‌ی آموزش مراجعه کند. عدم مراجعه دانشجو به این مفهوم است که در صورت تأخیر و یا عذر موجه، حق انتخاب واحد و ادامه‌ی تحصیل را در آن نیمسال ندارد. ولی آن نیمسال جزو مدت مجاز تحصیل وی محسوب می‌شود.

تبصره: دانشجو موظف است عذر موجه خود را در خودداری از نام‌نویسی، با دلایل مستند، به طور مکتوب در اولین ماه بعد از آغاز هر نیمسال تحصیلی، به اداره آموزش دانشگاه اطلاع دهد.

منع تحصیل همزمان

ماده ۴) دانشجو در یک زمان حق نام‌نویسی و ادامه‌ی تحصیل در بیش از یک رشته و در هر رشته بیش از یک گرایش در یک یا چند دانشگاه را نخواهد داشت. در صورت تخلف، از ادامه‌ی تحصیل در یکی از رشته‌های انتخابی به تشخیص کمیسیون بررسی موارد خاص «وزارت» محروم و سوابق تحصیلی وی باطل اعلام می‌شود و دانشجو در این حال موظف است کلیه هزینه‌های مربوط به رشته‌ی حذف شده را مطابق تعرفه‌های تعیین شده به دانشگاه ذی‌ربط بپردازد.

تبصره: دانشجویان ممتاز «استعدادهای درخشان» از شمول این ماده مستثنی هستند. تعریف دانشجوی ممتاز، و ضوابط اجرایی این تبصره، توسط شورای هدایت استعدادهای درخشان در آموزش عالی تعیین و ابلاغ می‌شود.

بخش دوم: نظام آموزشی

تعریف واحد درسی

ماده ۵) آموزش در تمام دانشگاه‌های کشور مبتنی بر نظام واحدی است. در نظام واحدی، ارزش هر درس با تعداد واحدهای آن درس سنجیده می‌شود و قبولی یا عدم قبولی دانشجو در یک درس، به همان درس محدود است.

هر واحد درس، مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به صورت نظری ۱۶ ساعت، عملی «یا آزمایشگاهی» ۳۲ ساعت، کارگاهی «یا عملیاتی میدانی» ۴۸ ساعت، کارآموزی و کارورزی «یا کار در عرصه» ۶۴ ساعت، در طول یک نیمسال تحصیلی «یا دوره تابستانی» و طبق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی تدریس می‌شود. در مورد رشته‌هایی که دارای پروژه هستند مدت اجرای پروژه متناسب با واحد آن، توسط استاد مربوط تعیین می‌شود.

سال تحصیلی

ماده ۶) هر سال تحصیلی مرکب از دو نیمسال تحصیلی و در صورت ضرورت یک دوره تابستانی است و هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته و هر دوره تابستانی شامل ۶ هفته آموزش است.

تبصره: مدت امتحانات پایانی نیمسال یا پایان دوره تابستانی جزء مدت آموزش محسوب نمی‌شود.

حدود اختیارات دانشگاه در مورد برنامه درسی

ماده ۷) تمام دانشگاه‌ها موظفند برنامه‌های درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی را اجرا نمایند. ترتیب دروس با رعایت پیش‌نیازها، روش تدریس و جابه‌جا کردن ریز مواد و طرح مطالب جدید در یک درس و انتخاب منابع بر عهده‌ی دانشگاه‌ها است.

دروس انتخابی

ماده ۸) دانشگاه‌ها می‌توانند در هر رشته به تشخیص گروه مربوط تعدادی از دروس مرتبط با رشته را تعیین و به عنوان درس انتخابی به دانشجویان ارائه دهند. مشروط بر آنکه تعداد واحدها از سقف مجاز در هر رشته تجاوز نکند.

ساعات حل تمرین

ماده ۹) دانشگاه‌ها می‌توانند، در صورت لزوم، به تشخیص گروه آموزشی، در هر رشته از دوره‌های کارشناسی، تا ۲۰ ساعت، در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تا ۱۰ ساعت به عنوان حل تمرین به ساعات تدریس رشته، در طول دوره بیافزایند.

بخش سوم: واحدهای درسی و طول مدت تحصیل

تعداد واحدها

ماده ۱۰) تعداد واحدهای درسی لازم برای گذراندن هریک از دوره‌های تحصیلی به شرح زیر است:

۱-۱۰. دوره‌های کاردانی: بین ۶۸ تا ۷۲ واحد

۲-۱۰. دوره‌های کارشناسی پیوسته غیر از رشته‌های فنی و مهندسی: ۱۳۰ تا ۱۳۵ واحد

۳-۱۰. دوره‌های کارشناسی پیوسته فنی و مهندسی: ۱۳۰ تا ۱۴۰ واحد

۴-۱۰. دوره‌های کارشناسی ناپیوسته: ۶۷ تا ۷۰ واحد

۵-۱۰. دوره‌های کارشناسی ارشد پیوسته: ۱۷۲ تا ۱۸۲ واحد.

ماده ۱۱) هر دانشجو می‌تواند در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۱: در آخرین نیمسال تحصیلی دانشجو از رعایت شرط انتخاب حداقل ۱۲ واحد معاف است.

تبصره ۲: در صورتی که دانشجو برای فراغت از تحصیل تنها یک درس باقی‌مانده داشته باشد، با نظر دانشگاه و تأیید استاد مربوطه می‌تواند امتحان آن درس را در طول نیمسال از طریق «معرفی به استاد» بگذراند.

تبصره ۳: اگر دانشجویی در یک نیمسال میانگین کل نمراتش حداقل ۱۷ باشد می‌تواند با نظر گروه آموزشی مربوطه و دانشگاه در نیمسال بعد حداکثر تا ۲۴ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۴: در مواردی که دانشجو برای فراغت از تحصیل حداکثر ۲۴ واحد باقی‌مانده داشته باشد حتی اگر مشروط باشد با نظر گروه آموزشی مربوطه می‌تواند تمامی واحدهای باقی‌مانده را در یک نیمسال انتخاب کند.

تبصره ۵: تعداد واحدهای انتخابی در دوره‌های تابستانی حداکثر ۶ واحد درسی است.

دروس پیش نیاز

ماده ۲) آن دسته از پذیرفته شدگان آزمون سراسری ورودی دانشگاه‌ها در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته در همه‌ی رشته‌های تحصیلی که نمره‌ی خام امتحان آنها، در آزمون ورودی، در یک یا چند درس، به تشخیص شورای

آموزشی دانشگاه پذیرنده، از حد نصاب معینی کم‌تر باشد، موظفند حسب نیاز رشته، دروسی را که آن دانشگاه تعیین می‌کند به عنوان دروس جبرانی یا «پیش‌نیاز دانشگاهی» علاوه بر دروس مندرج در برنامه مصوب بگذرانند.

تبصره ۱: تعیین نوع درس، تعداد واحد، ریز مواد، نحوه‌ی ارائه، و زمان تدریس دروس پیش‌نیاز دانشگاهی بر عهده‌ی شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده است.

تبصره ۲: سازمان سنجش و آموزش کشور، موظف است پس از اعلام نتایج آزمون ورودی، کارنامه‌ی پذیرفته‌شدگان مشتمل بر نمره‌ی خام آنها را در هر یک از مواد امتحانی در اختیار دانشگاه‌های ذی‌ربط قرار دهد.

تبصره ۳: ارائه دروس پیش‌نیاز دانشگاهی و چگونگی اجرای آنها در دانشگاه‌ها، از هر حیث، مانند دروس دانشگاهی و تابع مقررات آموزش عالی است. نمره‌ی این دروس در کارنامه دانشجوی ثبت و در میانگین نمرات پایان نیمسال و همچنین در میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه می‌شود و در مشروطی، قبولی یا ردی دانشجو نیز تأثیر دارد.

تبصره ۴: به حداکثر طول دوره‌ی تحصیل دانشجویانی که حداقل ۸ واحد از دروس پیش‌نیاز دانشگاهی را گذرانده باشند، یک نیمسال تحصیلی افزوده می‌شود.

حداکثر مدت مجاز تحصیل

ماده ۱۳) حداکثر مدت مجاز تحصیل در مقطع کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دوره‌ی روزانه ۳ سال و در مقطع کارشناسی ناپیوسته دوره‌ی روزانه ۶ سال است در صورتی‌که دانشجو نتواند واحدهای مقطع را در حداکثر مدت مجاز تحصیل با موفقیت بگذراند از دانشگاه مربوط اخراج می‌شود.

بخش چهارم: حضور و غیاب

ماده ۱۴) حضور دانشجو در تمام جلسات مربوط به هر درس الزامی است و ساعات غیبت دانشجو در هر درس نباید از سه شانزدهم مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیر این صورت نمره‌ی دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۱: در صورتی‌که غیبت دانشجو در هر درس بیش از سه شانزدهم باشد ولی غیبت او موجه تشخیص داده شود آن درس حذف می‌شود؛ در این حال رعایت حد نصاب ۱۲ واحد در طول نیمسال برای او الزامی نیست ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می‌شود.

تبصره ۲: غیبت در جلسات دو هفته اول هر درس، به دلیل حذف و اضافه و یا به هر دلیل دیگر مجاز نیست و در صورت پیش‌آمد جزو سه شانزدهم غیبت مجاز دانشجو محسوب می‌شود.

ماده ۱۵) غیبت غیر موجه در امتحان هر درس به منزله گرفتن نمره‌ی صفر در امتحان آن درس است و غیبت موجه در امتحان هر درس موجب حذف آن درس می‌گردد.

ماده ۱۶) تشخیص موجه بودن غیبت در جلسات درس و در امتحان بر عهده‌ی شورای آموزشی دانشگاه یا کمیته‌ی منتخب آن شورا است.

بخش پنجم: حذف و اضافه

ماده ۱۷) دانشجو می‌تواند در هر نیمسال تحصیلی فقط در مهلتی کمتر از دو هفته پس از شروع نیمسال تحصیلی حداکثر دو درس دیگر انتخاب یا دو درس انتخابی خود را حذف یا دو درس انتخابی خود را با دو درس دیگر جابه‌جا نماید، مشروط بر آنکه تعداد واحدهای انتخابی وی از حد مقرر تجاوز نکند.

ماده ۱۸) در صورت اضطرار دانشجو می‌تواند تا ۵ هفته به پایان نیمسال تحصیلی مانده، فقط یکی از درس‌های نظری خود را با تأیید گروه آموزشی مربوطه حذف کند مشروط برآنکه اولاً غیبت دانشجو در آن درس بیش از سه شانزدهم مجموع ساعات آن درس نباشد و ثانیاً تعداد واحدهای باقی‌مانده وی از ۱۲ واحد کم‌تر نشود.

ماده ۱۹) حذف کلیه‌ی درس‌های اخذ شده در یک نیمسال، تنها در صورتی مجاز است که بنا به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، دانشجو قادر به ادامه تحصیل در آن نیمسال نباشد. در این صورت نیمسال مزبور جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد. (در صورتیکه دانشجو قادر به ادامه‌ی تحصیل در آن نیمسال نباشد بایستی تقاضای خود را با مدارک مستند حداکثر تا یک هفته مانده به زمان حذف اضطراری، حداکثر تا ۶ هفته مانده به پایان نیمسال تحصیلی، به دانشکده مربوطه ارائه تا به شورای آموزشی دانشگاه منعکس و در صورت موافقت نسبت به حذف آن اقدام گردد).

بخش ششم: ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو

معیارهای ارزیابی

ماده ۲۰) ارزیابی پیشرفت دانشجو در هر درس براساس میزان حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف درسی و نتایج امتحانات بین نیمسال و پایان نیمسال صورت می‌گیرد و استاد هر درس مرجع ارزیابی آن درس است.
تبصره: برگزاری امتحان پایان نیمسال برای هر درس الزامی است.

ماده ۲۱) معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو نمره‌ی درس است و نمرات دانشجو در هر درس، عددی بین صفر تا بیست تعیین می‌شود.

ماده ۲۲) حداقل نمره‌ی قبولی در هر درس ۱۰ است. دانشجویی که در هر یک از دروس الزامی مردود شود در اولین فرصت ملزم به تکرار آن است با این حال نمرات کلیه‌ی دروس اعم از قبولی و مردودی در کارنامه‌ی دانشجو ثبت و در محاسبه‌ی میانگین منظور می‌شود.

تبصره: اگر دانشجویی در یک درس اختیاری مردود شد به جای آن درس می‌تواند از جدول دروس انتخابی در برنامه‌ی مصوب، درس دیگری را انتخاب کند.

ماده ۲۳) در موارد استثنائی، نمره‌ی تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه آموزشی مصوب، توأم با پروژه ارائه می‌شود، در صورتی که به تشخیص استاد و تأیید گروه آموزشی مربوط تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌گردد. نمره‌ی ناتمام باید حداکثر تا پایان نیمسال بعد به نمره‌ی قطعی تبدیل گردد.

ماده ۲۴) استاد موظف است گزارش نمره‌ی نهایی هر درس را حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از برگزاری امتحان آن درس به اداره‌ی آموزش دانشکده یا واحد مربوط تسلیم نماید.

اعلام نمرات

ماده ۲۵) اداره‌ی آموزش هر دانشکده یا واحد ذیربط در هر دانشکده موظف است نمرات دانشجویان را حداکثر تا دو هفته پس از برگزاری آخرین امتحان هر نیمسال و بعد از رسیدگی به اعتراضات دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی به آموزش کل دانشگاه تسلیم نماید.

تبصره: نمره پس از اعلام به آموزش کل دانشگاه غیر قابل تغییر است.

ماده ۲۶) در پایان هر نیمسال تحصیلی، میانگین نمرات دانشجو در آن نیمسال و میانگین کل نمرات او تا پایان آن نیمسال و در پایان دوره‌ی تحصیلی، میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه و در کارنامه‌ی وی ثبت می‌شود.

تبصره: دوره‌ی تابستانی به عنوان نیمسال تحصیلی محسوب نمی‌شود. نمرات دروسی که دانشجو در دوره‌ی تابستانی می‌گذراند تنها در محاسبه‌ی میانگین کل نمرات دانشجو محسوب می‌شود؛ به همین نحو، نمرات دانشجو در نیمسالی که الزاماً کم‌تر از ۱۲ واحد انتخاب می‌کند و کسر بودن واحدها، خارج از اراده‌ی او است، نیز مانند دروس تابستانی در میانگین کل نمرات او محاسبه می‌شود ولی آن نیمسال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد. (در صورتی که دانشجو حداقل واحد را انتخاب نموده و بنا به دلایل موجه، بیماری یا هر علت دیگر، مبادرت به حذف درس یا دروس نماید به‌طوری‌که تعداد واحد باقی‌مانده زیر حد نصاب رسیده و با این تعداد واحد، میانگین کم‌تر از ۱۲ کسب نماید، این نیمسال از لحاظ مشروطی یک نیمسال مستقل محسوب می‌شود. ولی چنانچه انتخاب واحد اولیه دانشجو خارج از اراده‌ی وی کم‌تر از حد نصاب واحد باشد، کسر واحد به‌علت عدم ارائه درس یا علل دیگر، نمرات این نیمسال همانند ترم تابستانی در میانگین کل وی منظور و در هر صورت نیمسال مورد بحث در حداکثر مدت مجاز تحصیل محاسبه خواهد شد. اما نیمسال به عنوان مشروطی محاسبه نمی‌شود.)

نام‌نویسی مشروط

ماده ۲۷) میانگین نمرات دانشجو در هیچ نیمسال تحصیلی نباید کم‌تر از ۱۲ باشد در غیر این صورت نام‌نویسی دانشجو در نیمسال بعد به صورت مشروط خواهد بود.

ماده ۲۸) دانشجویی که به صورت مشروط نام‌نویسی می‌کند جز در آخرین نیمسال تحصیلی حق انتخاب بیش از ۱۴ واحد درسی در آن نیمسال را ندارد.

اخراج دانشجوی مشروط

ماده ۲۹) در صورتی که میانگین نمرات دانشجو در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته در سه نیمسال متوالی یا چهار نیمسال متناوب و در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته در دو نیمسال تحصیلی اعم از متوالی یا متناوب کم‌تر از ۱۲ باشد در هر مرحله‌ای که باشد از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۳۰) (اصلاحی^۱) دانشجویی که به علت مشروط شدن یا به هر دلیل دیگر از ادامه تحصیل در دوره کارشناسی محروم یا منصرف می‌شود، در صورتی که حداقل ۷۰ واحد درسی را با نمره قبولی گذرانده باشد می‌تواند مدرک کاردانی در همان رشته دریافت کند.

تبصره (اصلاحی^۲): صدور مدرک کاردانی حسب تقاضای دانشجو و صرف نظر از وجود دوره‌ی کاردانی مصوّب در آن رشته، یا مجری بودن دانشگاه صادر کننده‌ی مدرک کاردانی صورت می‌گیرد.

ماده ۳۱) دانشجویی که به دلیل مشروط شدن بیش از حد، از ادامه تحصیل محروم می‌شود در صورت انجام یا لغو تعهداتی که در دوران تحصیل سپرده است می‌تواند برای تحصیل مجدد در آزمون سراسری شرکت کند و در صورت قبولی در رشته‌ی مورد علاقه‌ی خود ادامه تحصیل دهد.

^۱ موضوع اصلاحیه‌ی شماره‌ی ۲/۲۲۲۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱

^۲ موضوع اصلاحیه‌ی شماره‌ی ۲/۲۲۲۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱

بخش هفتم: مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

ماده ۳۳) دانشجو می‌تواند در هر یک از دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته حداکثر برای یک نیمسال و در دوره‌ی کارشناسی پیوسته دوره‌ی روزانه حداکثر برای دو نیمسال و در دوره‌های کاردانی و کارشناسی دوره‌ی شبانه ۲ الی ۴ نیمسال به صورت متوالی یا متناوب از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره: مدت مرخصی تحصیلی، جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو در هر دوره محسوب می‌شود. (با توجه به مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی، مادران شاغل به تحصیل، در تمام رشته‌های دانشگاهی و در کلیه مقاطع تحصیلی، می‌توانند از یک نیمسال تحصیلی مرخصی زایمان، علاوه بر مرخصی مجاز دوره، بدون احتساب در سنوات تحصیلی استفاده کنند).

ماده ۳۴) تقاضای مرخصی تحصیلی باید به صورت کتبی، حداقل دو هفته قبل از شروع نام‌نویسی هر نیمسال توسط دانشجو به اداره‌ی آموزش دانشکده یا دانشگاه تسلیم گردد.

انصراف از تحصیل

ماده ۳۵) ترک تحصیل بدون کسب مجوز از دانشگاه محل تحصیل، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود و دانشجوی منصرف از تحصیل، حق ادامه‌ی تحصیل را ندارد.

تبصره: در موارد استثنایی که دانشجو ترک تحصیل خود را موجه می‌داند باید دلایل آن را حداقل یک ماه قبل از پایان همان نیمسال به دانشگاه ارائه دهد و در صورت تأیید موجه بودن توسط دانشگاه، آن نیمسال جزء مرخصی تحصیلی محسوب می‌شود.

ماده ۳۶) دانشجویی که بخواهد از تحصیل منصرف شود باید درخواست انصراف خود را شخصاً به اداره‌ی آموزش دانشگاه تسلیم نماید. این دانشجو مجاز است فقط برای یک‌بار در فاصله‌ی یک ماه از تاریخ درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضاء این مهلت حکم انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود و دانشجو پس از آن حق ادامه‌ی تحصیل در آن دوره را ندارد.

تبصره ۱: دانشجوی منصرف از تحصیل موظف است به کلیه تعهداتی که در دوران تحصیل سپرده است عمل کند.
تبصره ۲: تحصیل مجدد دانشجوی منصرف از تحصیل موکول به شرکت و قبولی در آزمون سراسری و براساس ضوابط مربوطه است.

مرخصی تحصیلی همسر دانشجوی بورسیه و همسر کارکنان دولت

ماده ۳۷) دانشجویی که به عنوان همسر یکی از کارکنان دولت، یا همسر یکی از دانشجویان بورسیه، به عنوان همراه، به خارج از کشور اعزام می‌شود می‌تواند با ارائه‌ی حکم مأموریت همسر و به تشخیص و تأیید شورای آموزشی دانشگاه، علاوه بر استفاده از میزان مرخصی استحقاقی در طول دوره‌ی تحصیلی، تا ۴ سال دیگر نیز از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات بهره‌مند گردد.

بخش‌های نهم و دهم: انتقال و میهمان

میهمانی و انتقال دانشجو مطابق آئین‌نامه میهمانی و انتقال دانشجویان دوره‌های کاردانی و کارشناسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیر دولتی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (ابلاغیه‌ی شماره‌ی ۱۸۵۰۳/و مورخ ۸۹/۷/۱۰ و الحاقات و اصلاحات بعدی آن) میسر می‌باشد.

تبصره: «انتقال فرزندان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها» و «انتقال دانشجویان خارج به داخل» تابع مقررات ویژه می‌باشد.

بخش دهم: تغییر رشته

ماده ۵۵) دانشجو در طول دوران تحصیل در مقطع کاردانی و کارشناسی می‌تواند با داشتن شرایط زیر و موافقت گروه‌های آموزشی ذی‌ربط (مبدأ و مقصد) از یک رشته به رشته‌ی دیگر در یک گروه آزمایشی و همان دانشگاه تغییر رشته دهد:

۵۵-۱. ادامه تحصیل متقاضی در رشته‌ی قبلی از نظر مقررات آموزشی بلامانع باشد.

۵۵-۲. حداقل یک ششم و حداکثر دو سوم واحدهای دوره را گذرانده باشد.

۵۵-۳. نمره‌ی آزمون ورودی متقاضی از نمره‌ی آزمون پایین‌ترین فرد پذیرفته شده در سهمیه و رشته‌ی مورد تقاضا در همان سال کم‌تر نباشد.

۵۵-۴. با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، امکان گذراندن واحدهای درسی مورد نیاز در رشته‌ی جدید را داشته باشد.

تبصره ۱: تغییر رشته‌ی دانشجویانی که به دستگاه‌های اجرایی خاص تعهد دارند با رعایت کلیه‌ی شرایط این ماده و اعلام موافقت دستگاه اجرایی ذی‌ربط امکان پذیر است.

تبصره ۲: تغییر رشته به رشته‌هایی که در ضوابط گزینش آنها شرایط خاص پیش بینی شده است موقوف به احراز شرایط مربوط است.

تبصره ۳: دانشجو در هر یک از مقاطع تحصیلی تنها یک بار می‌تواند تغییر رشته دهد.

ماده ۵۶) تغییر رشته در مقاطع تحصیلی هم سطح، صورت می‌گیرد در غیر این صورت، فقط از مقطع بالاتر به مقطع پایین‌تر، امکان پذیر است.

ماده ۵۷) در صورت موافقت با تقاضای تغییر رشته، دانشجو موظف است در اولین فرصت در رشته‌ی جدید نام‌نویسی کند و پس از نام‌نویسی، دانشجو حق بازگشت به رشته‌ی قبلی را ندارد.

تبصره: اقدام نکردن دانشجو به نام‌نویسی در رشته‌ی جدید در وقت معین به منزله انصراف از تغییر رشته تلقی می‌شود و حق تغییر رشته تا پایان دوره از وی سلب می‌شود.

ماده ۵۸) دروسی که دانشجو در رشته‌ی قبلی گذرانده است در گروه آموزشی رشته‌ی جدید بررسی و معادل‌سازی می‌شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می‌شود که به تشخیص گروه آموزشی با دروس رشته‌ی جدید ۸۰ درصد اشتراک محتوایی داشته باشد و نمره‌ی هریک از آن دروس نیز از ۱۲ کم‌تر نباشد.

تبصره ۱: دروس پذیرفته شده در کارنامه دانشجو ثبت و نمرات آنها در محاسبه میانگین کل نمرات منظور می‌شود ولی نمرات دروس پذیرفته نشده بدون احتساب در میانگین نمرات در کارنامه دانشجو باقی می‌ماند؛ در این حال چنانچه میانگین کل واحدهای پذیرفته نشده او کم‌تر از ۱۲ باشد جمعاً به عنوان یک نیمسال مشروطی برای دانشجو در رشته‌ی جدید منظور می‌شود.

تبصره ۲: در صورتی که تعداد واحدهای دروس پذیرفته نشده دانشجو، در حدی باشد که امکان گذراندن واحدهای مورد نیاز رشته‌ی جدید را در طول مدت مجاز تحصیل، از وی سلب کند با تقاضای تغییر رشته‌ی او موافقت نمی‌شود.

تغییر رشته اضطراری

ماده ۵۹) چنانچه دانشجو به تشخیص شورای آموزش دانشگاه در دوره‌ی تحصیل، دچار بیماری یا سانحه‌ای گردد که توانایی ادامه‌ی تحصیل در آن رشته و یا امکان بهره‌گیری از کارایی حاصل از آن را طبق جداول نقص عضو از دست بدهد، می‌تواند با رعایت سایر مقررات به رشته‌ی دیگری متناسب با رشته‌ی خود در همان گروه آزمایشی که از لحاظ نمره‌ی آزمون ورودی نزدیک‌ترین نمره را دارد، تغییر رشته دهد. در این حال دانشجو از رعایت شرایط موضوع ماده‌ی ۵۵ «به استثنای بند ۱» و ماده‌ی ۵۷ معاف خواهد بود.

تبصره: در مواردی که دانشجو به دلایل نقص عضو و بیماری، توانایی ادامه تحصیل در هیچ یک از رشته‌های گروه آزمایشی مربوط را نداشته باشد، کمیسیون آموزشی دانشگاه پس از بررسی کامل مسأله، نسبت به تغییر رشته‌ی دانشجو به رشته‌ای در گروه آزمایشی دیگر تصمیم می‌گیرد.

ماده (۶۱) متقاضی تغییر رشته باید درخواست خود را همراه مدارک لازم، حداقل ۶ هفته پیش از شروع نیمسال تحصیلی به اداره‌ی آموزش دانشگاه در محل تحصیل خود تسلیم نماید.

بخش یازدهم: پذیرش واحدهای درسی

ماده (۶۳) معادل‌سازی و پذیرش دروسی که قبول‌شدگان آزمون سراسری قبلاً در دانشگاه‌ها یا دیگر مقاطع تحصیلی گذرانده‌اند با رعایت شرایطی به شرح زیر مجاز است:

- ۶۳-۱. دانشجو با توجه به سوابق تحصیلی خود مجاز به شرکت در آزمون ورودی رشته‌ی جدید باشد.
- ۶۳-۲. دانشگاه قبلی و مدارک تحصیلی آن مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.
- ۶۳-۳. تحصیل دانشجو در دانشگاه قبلی مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی باشد.
- ۶۳-۴. محتوای آموزشی دروس گذرانده شده‌ی دانشجو با دروس رشته‌ی جدید به تشخیص گروه آموزشی، اشتراک محتوایی داشته و نمره‌ی هریک از دروس از ۱۲ کم‌تر نباشد.

- تبصره ۱:** معادل‌سازی و پذیرفتن دروس توسط گروه‌های آموزشی ذی‌ربط در دانشگاه پذیرنده انجام می‌شود.
- تبصره ۲:** نمرات دروس پذیرفته‌شده از دانشجو در محاسبه میانگین نیمسال محسوب نمی‌شود ولی در محاسبه میانگین کل دانشجو محسوب خواهد شد.
- تبصره ۳:** به ازاء هر ۲۰ واحد از دروس پذیرفته شده دانشجو یک نیمسال تحصیلی از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی کاسته می‌شود.

بخش دوازدهم: فراغت از تحصیل

ماده (۶۴) دانشجویی که کلیه واحدهای درسی یکی از دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته را طبق برنامه‌ی مصوب و براساس مقررات آئین‌نامه با موفقیت گذرانده باشد فارغ‌التحصیل آن دوره شناخته می‌شود.

تبصره: تاریخ فراغت از تحصیل روزی است که آخرین نمره‌ی درسی دانشجو توسط استاد به اداره‌ی آموزش دانشکده یا دانشگاه تحویل می‌شود.

ماده (۶۵) میانگین کل نمرات دانشجو در پایان تحصیل، باید حداقل ۱۲ باشد تا در رشته تحصیلی خود حسب مورد مدرک کاردانی یا کارشناسی دریافت کند. در صورتی که میانگین نمرات دانشجو از ۱۲ کم‌تر باشد چنانچه از نظر تحصیل مانعی نداشته باشد می‌تواند حداکثر تا ۲۰ واحد درسی از درس‌هایی را که با نمره‌ی کم‌تر از ۱۲ قبول شده است در یک نیمسال تحصیلی (دوره کاردانی) و ۲ نیمسال تحصیلی (در دوره کارشناسی) مجدداً انتخاب و آن دروس را تکرار کند تا میانگین کل نمرات خود را جبران نماید در این صورت نمرات دروس تکراری علاوه بر نمرات قبلی در کارنامه‌ی دانشجو ثبت و در محاسبه‌ی میانگین کل نمرات او محسوب می‌شود.

تبصره: دانشجویی که نتواند یا نخواهد از مقررات مذکور در این ماده استفاده کند یا علی‌رغم استفاده از آن نتواند کمبود میانگین کل نمرات خود را جبران نماید در صورتی که مقطع تحصیلی او کاردانی است از تحصیل محروم و اخراج می‌شود و در صورتی که در مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد پیوسته باشد براساس ماده ۳۰ و تبصره آن می‌تواند با اخذ مدرک مقطع تحصیلی پایین‌تر فارغ‌التحصیل شود.